

18. Lastensuojelu¹⁾

Yleistä

Kertomusvuosi oli pääkaupungin lastensuojelutyössä suuressa määrin verrattavissa edellisiin sodanjälkeisiin vuosiin. Jatkuvasti jouduttiin kiinnittämään huomiota sijoitus-toiminnan laajentamiseen ja sen laadun parantamiseen. Niinpä lastensuojelulautakunnan alaiset paikallisasiamiehet saivat toimintaohjeekseen uuden johtosäännön ja lastensuojeluviraston sijoitushenkilöstöä voitiin lisätä. Laitossijoitus oli edelleenkin vaikeuksissa. Uusia laitoksia ei monista aikaisemmista aloitteista huolimatta saatu käyttöön eikä riittävää hoidokkien lajittelua eri laitosten kesken tämän vuoksi suoritetuksi. Kun vajaamielisten lasten laitossijoituskysymys oli kertomusvuonna edelleenkin vasta komiteavaiheessa, jouduttiin sosiaalisesti vaikeimmassa asemassa olevia syvästi vajaamielisiäkin sijoittamaan tavallisiin lastenkoteihin. Näiden toiminta vaikeutui ja kehittyi tämän vuoksi jatkuvasti varsin ikävään suuntaan. Yksityisten lastenhuoltolaitosten perustamista ja laajentamista sekä niiden toimintamahdollisuuksien parantamista tuettiin edelleen kaupungin lainoin ja avustuksin.

Lastensuojelutyön syventämisen merkkeinä näkyivät kertomusvuoden aikana perustettu lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimisto ja erityisluokan perustaminen vajaamielisiä lapsia varten Toivolan oppilaskotiin. Näistä edellinen merkitsi käännettä mentaalihygienisessä työssä, sillä lastensuojeluvirasto pääsi täten kiinteään henkilökohtaiseen kosketukseen psykiatri- ja psykologityövoiman kanssa. Vajaamielisten lasten erityisluokalla pyrittiin saamaan kokemuksia siitä, missä määrin vajaamielisten varsinaista laitossijoitusta voitaisiin vastaisuudessa välttää kotihoitoa tukevan erityisopetuksen avulla.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja johtokuntien kokoonpano. Sosiaaliministeriön 5 p:nä marraskuuta 1951 vahvistaman Helsingin kaupungin sosiaaliohjesäännön mukaan lastensuojelulautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 7 muuta jäsentä sekä jaostoissa käsiteltäviä asioita varten tarpeellinen määrä lisäjäseniä, niin myös yhtä monta varajäsentä kuin lautakunnassa on jäseniä ja lisäjäseniä. Lisäjäseniä kuului lautakuntaan kertomusvuonna 4. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa.

Puheenjohtaja:

Manninen, S., toimittaja

Varapuheenjohtaja:

Päivänsalo, V. A., teologian tohtori

Muut jäsenet:

Ylppö, A., professori
 Bruun, E., ylikirjastonhoitaja
 Aaltolahti, E., rouva
 Loimaranta, S., yhteisk. tiet. kand.
 Westerlund, G., varatuomari
 Ikonen, A., arkistonhoitaja
 Siimeslahti, A., rouva

Varajäsenet:

Lahdensuu, S., lääket. ja kir. tohtori
 Ehrström, I., ekonomi
 Lojander, I., rouva
 Mattila, K., opettaja
 Mickwitz, A.-M., kirjastoamanuenssi
 Parkkari, M., rouva
 Halme, S., autonkuljettaja
 Karvinen, A., toimittaja
 Heiniö, P., ylilääkäri

Lisäjäsenet:

Linkopuu, E., rouva
 Jyrkänne, A., rouva
 Dahl, L., rouva
 Aminoff, M., rouva

Varalisäjäsenet:

Suosalmi, M., rouva
 Ristimäki, I., rouva
 Björkqvist, S., rouva
 Palmgren, E., filosofian maisteri

Lautakunnan varajäsen Mattila erosi 9. 2. ja hänen tilalleen tuli terveyssisar T. Voipio v. 1956 päättyväksi toimikaudeksi.

Jäljempänä mainittuihin jaostoihin määrättiin seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet puheenjohtajaksi, varapuheenjohtajaksi ja jäseneksi:

lastenhuoltojaostoon: Päivänsalo, Bruun ja Jyrkänne;
 suojelukasvatusjaostoon: Westerlund, Siimeslahti ja Linkopuu;
 äitiysavustus- ja perhelisäjaostoon: Ylppö, Loimaranta ja Dahl;
 elatusapujaostoon: Ikonen, Aaltolahti ja Aminoff.

Lastenkotien johtokuntaan kuului puheenjohtajana Päivänsalo ja varapuheenjohtajana Bruun sekä koulukotien johtokuntaan puheenjohtajana Westerlund ja varapuheenjohtajana Siimeslahti. Kolmantena jäsenenä kumpaankin johtokuntaan kuului ohjesäännön mukaan toimitusjohtaja A. E. Heiskanen sekä hänen varamiehenään lastenkotien johtokuntaan lastenhuollontarkastaja M. Törnudd ja koulukotien johtokuntaan nuorisonhuoltaja K. A. Helasvuo.

Kaupunginhallituksen edustajana oli lautakunnassa rahatoimenjohtaja E. Waronen, lastenhuoltojaostossa filosofian maisteri M. V. Loppi sekä muissa jaostoissa ja johtokunnissa valtiotieteen kandidaatti V. O. Järvinen.

Lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön mukaan lastenhuoltolaitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan tehtävät kuuluivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen johtokunnalle.

Lastensuojelulautakunnan kokoukset ja tärkeimmät päätökset. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 11 kertaa, jolloin pöytäkirjoihin merkittiin yhteensä 285 (v. 1954 222) pykälää. Ilmoitusluontoiset asiakirjat, jotka eivät edellyttäneet erillistä lautakunnan päätöstä, merkittiin kokousten väliaikoina kertyneinä ryhminä pöytäkirjan samaan pykälään, asiakirjojen ollessa asianomaisessa kokouksessa nähtävinä.

Lastenkotien johtokunta piti vuoden aikana 12 ja koulukotien johtokunta 11 kokousta. Eri jaostojen toimintaa selostetaan tuonnempana asianomaisen toimiston kohdalla.

Ohjesäännön edellyttämä kaupungin kolmen sosiaalialan lautakunnan, nimittäin huoltolautakunnan, lastensuojelulautakunnan ja lastentarhain lautakunnan yhteinen neuvottelukokous pidettiin Sofianlehdon vastaanottokodin A-osastolla. Läsä oli 29 luottamusmiestä ja virkailijaa.

Lastensuojelulautakunnan käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

Perhesijoitus, sijoituskotien hankinta ja niiden valvonta. Paikallisasiamiehet esittivät palkankorotusanomuksensa. Tässä yhteydessä tuli pohdittavaksi koko lasten sijoitustoiminnan järjestely ja tehostaminen. Lautakunta päätti¹⁾ vahvistaa sosiaaliohjesäännön

¹⁾ Lastens. lk. 18. 1. 11 §.

60 §:n mukaisin valtuuksin paikallisasiamiehiä varten uuden ohjesäännön; kehottaa lastensuojeluvirastoa turvautumaan Uudenmaan läänin ulkopuolella sijaitsevien puutteellisesti valvottujen sijoituskotien tarkastuksissa Pelastakaa Lapset yhdistyksen asiamiehiin, mikäli yhdistyksellä on ao. kunnissa asiamiehiä; esittää kaupunginhallitukselle, että lautakunnan ottamille paikallisasiamiehille, joiden valvottavana on 30—70 lasta, saadaan suorittaa peruspalkkioksi aikaisemmin vahvistettujen valvontapalkkioiden lisäksi 5 000 mk ja asiamiehille, joiden valvottavana on yli 70 lasta, 10 000 mk vuosineljänneksessä sekä esittää kaupunginhallitukselle, että lastensuojeluvirastoon saataisiin palkata lasten kesäsijoituksesta huolehtiva huoltotarkastaja.

Kaupungin nuorisohuoltolaitosten uudistaminen. Koulukotien johtokunta valmisti suunnitelman kaupungin nuorisokotien uudistamiseksi. Tämän esityksen pohjalta lautakunta esitti ¹⁾ kaupunginhallitukselle, että perustettaisiin kaksi uutta, yhteensä 45 paikkaa käsittävää vastaanottokotia, minkä jälkeen Ryttylän koulukodin rakennukset voitaisiin käyttää kaupungin muihin tarkoituksiin.

Laitoshoidokkien hampaiden hoito. Sen johdosta, että käytännössä kouluhammasklinikka entistä pienemmässä määrin saattoi huolehtia laitoshoidokkien hampaiden tarkastuksista ja hoidosta, lautakunta päätti ²⁾ saattaa kouluhammasklinikan työjärjestystä tutkivan komitean tietoon, että lastenhuoltolaitosten olisi saatava vapaasti järjestää hoidokkiensa hampaiden tarkastus ja hoitotoimenpiteet laitoksen kannalta edullisimmalla tavalla, sekä oikeutti jo siinä vaiheessa maaseudulla sijaitsevat lasten- ja nuorisohuoltolaitokset käyttämään lähinnä paikallisen hammaslääkärin apua silloin kun kouluhammasklinikka ei voi laitoksen pyynnöstä näitä tehtäviä suorittaa.

Lastenkotien entisten hoidokkien jälkihuolto. Eräät lastenkodit joutuvat väliaikaisesti huolehtimaan entisistä hoidokeistaan näiden täytettyä 16 vuotta, koska nämä eivät voi selviytyä yksin laitoksen ulkopuolella. Näitä tapauksia varten lautakunta hyväksyi ³⁾ ohjeet. Lautakunta päätti ⁴⁾ lisäksi, että laitoksessa tilapäisesti huollossa oleva entinen, 16 vuotta täyttänyt huollettava suorittaa huollostaan laitokselle 250 mk vuorokaudelta, paitsi jos hän työssä ollen ei nauti laitoksesta aamiaista, jolloin maksu on 200 mk vuorokaudelta.

Apukouluasteen alapuolella olevien vajaamielisten lasten opetus. Koska lastenhuoltotoimiston kirjoissa oli 20 vähämielistä tai heikkomielistä lasta, joita ei hyväksytty apukouluun, lautakunta esitti ⁵⁾ kaupunginhallitukselle, että lautakunta oikeutettaisiin palkkaamaan Toivolan oppilaskotiin askarteluluokan opettaja kokeilumielessä. Esitys hyväksyttiin ja erityisluokka perustettiin syyslukukauden alkaessa.

Karjatalouden lopettaminen Toivoniemen maatilalla. Kun Toivoniemen maatilalan navetta kaipasi huomattavia korjauksia ja tilan karja olisi ollut uusittava ja kun toisaalta koulukodin toiminta ei välttämättä vaadi karjataloutta, lautakunta päätti ⁶⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että Toivoniemen karjatalous saataisiin lopettaa 31. 5. mennessä. Esitys hyväksyttiin ja karjatalous lopetettiin.

Laitosopettajien tehtävät ja palkkaus. Toivolan oppilaskodin opettajat esittivät, että heidät vapautettaisiin kesätyöstä laitoksessa ja että palkkoja tarkistettaisiin. Lautakunta päätti ⁷⁾ esittää kaupunginhallitukselle, että lastensuojelulautakunnan alaisten lasten- ja nuorisohuoltolaitosten ohjesäännön 15 § muutettaisiin niin, että opettajien tehtävänä olisi yleensä huolehtia annettujen säännösten ja määräysten mukaisesta opetuksesta ja kasvatuksesta laitoksen kansakoulussa, mutta että »laitoksen toiminnan niin vaatiessa lastensuojelulautakunta voisi velvoittaa kansakoulunopettajan tämän lisäksi johtajan määräysten mukaan ohjaamaan huollettavien vapaa-ajan harrastuksia ja heidän työntekoaan, huolehtimaan kirjaston ja harrastusvälineistön hoidosta ja käytöstä oppilaiden hyväksi ja suorittamaan muita huollettavien valvontaan ja kasvatukseen kuuluvia tehtäviä». Valtuusto hyväksyi ja sosiaaliministeriö vahvisti ohjesäännön muutoksen. Muutoksen täytäntöönpano laitoksissa siirtyi seuraavaan vuoteen.

Huoneistotilan varaaminen Munkkiniemen pohjoisosasta. Kaupunginhallituksen kehoitettua lauta- ja johtokuntaa ilmoittamaan, missä määrin ne tarvitsivat huoneiloja ko. asuntoalueelta, lautakunta esitti ⁸⁾, että lastenhuoltolaitoksen perustamista varten varattaisiin n. 280 m² suuruinen huoneistotila.

¹⁾ Lastens. lk. 22. 3. 51 §. — ²⁾ S:n 22. 3. 53 §. — ³⁾ S:n 22. 3. 60 §. — ⁴⁾ S:n 26. 4. 72 §. — ⁵⁾ S:n 26. 4. 69 §. — ⁶⁾ S:n 26. 4. 92 §. — ⁷⁾ S:n 17. 5. 95 §. — ⁸⁾ S:n 14. 6. 128 §.

Lastensuojeluviraston huoneistotarve. Lautakunta esitti ¹⁾, että kiinteistölautakuntaa kehoitettaisiin varaamaan lastensuojeluviraston tarpeisiin sopivaa huoneistotilaa keskuskorttelista tai sen välittömästä läheisyydestä. Esitys johti tulokseen, ja elatusaputoimisto kokonaisuudessaan pääsi muuttamaan v. 1956 puolella uuteen huoneistoon Aleksanterinkatu 46 A V-kerros.

Lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten paloturvallisuus. Kaupungin paloviranomaiset määräisivät sosiaaliministeriön kiertokirjeisiin vedoten suoritettavaksi useissa lastenhuoltolaitoksissa huomattavia muutostöitä, joiden toteuttaminen olisi vaatinut huomattavia kustannuksia. Ministeriön kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen lautakunta esitti ²⁾ kaupunginhallitukselle, että ministeriötä pyydyttäisiin tarkistamaan annettuja paloturvallisuusmääräyksiä tai määräämään riittävän pitkää siirtymäkausi, jonka kuluessa laitosten tulisi suorittaa tarpeelliseksi havaitut paloturvallisuuden tehostamista tarkoittavat korjaustyöt. Kun ministeriö piti kuitenkin välttämättömien töiden suorittamista tarpeellisenä, lautakunta esitti ³⁾ kaupunginhallitukselle, että se kehottaisi yleisten töiden lautakuntaa suorittamaan Malmin ja Kullatorpan lastenkodeissa, Metsäkummun tarkkailukodissa, Toivolan oppilaskodissa ja Sofianlehdon vastaanottokodissa kaupungin palolaitoksen määräämät paloturvallisuustyöt kuitenkin siten, ettei Malmin ja Kullatorpan lastenkodeissa eikä Metsäkummun tarkkailukodissa ryhdytä nykyisissä rakennuksissa suuriin muutostöihin. Samalla pyydettiin, että yleisten töiden lautakunta laatisi yhteistoimin lastensuojeluviraston kanssa piirustukset ja kustannusarvion 16—18-paikkaisesta osastorakennuksesta Malmin lastenkotiin, 18-paikkaisesta osastorakennuksesta Metsäkummun tarkkailukotiin sekä 30-paikkaisesta osastorakennuksesta Kullatorpan lastenkotiin. Asian ratkaisu siirtyi seuraavaan vuoteen.

Sofianlehdon vastaanottokodin paikkaluvun vahvistaminen. Laitoksen A-osaston (pikkulasten osasto) paikkaluku oli ennestään vahvistettu 100:ksi. Kun käytännössä osastolla on kuitenkin vuosikautia jouduttu pitämään 115 hoidokkia, lautakunta vahvisti ⁴⁾ A-osaston paikkaluvun tosioloja vastaavaksi eli II kerroksen erityisosastolla 20:ksi, III kerroksen 0—1-vuotiaitten osastolla 46:ksi ja III kerroksen 1—2-vuotiaitten osastolla 49:ksi eli yhteensä 115 hoitopaikaksi. Sosiaaliministeriö vahvisti muutoksen.

Erään huvilan osto lastenhuoltotarkoituksiin. Jatkuvan laitospaikkapuutteen johdosta lastensuojeluvirasto tarkkaili avautuvia mahdollisuuksia uusien laitosten perustamiseksi. Lautakunta esitti ⁵⁾, että tarjolla oleva metsämaatonkki Sipoon pitäjän Massbyn kylässä yhteispinta-alaltaan 20 790 m² niillä olevine rakennuksineen ostettaisiin lastensuojelutarkoituksiin käytettäväksi toistaiseksi vajaamielisten lastenkotina. Ratkaisu siirtyi seuraavaan vuoteen.

Laitoksissa hoidettavien utteruusrahat. Lasten- ja nuorisonhuoltolaitosten ohjesäännön 33 §:n mukaisesti lautakunta vahvisti ⁶⁾ utteruusrahan antamista koskevat seuraavat yleiset perusteet: 1) lasten- ja nuorisonhuoltolaitokset jakavat huollettaville, jotka eivät ole ansiotyössä, utteruusrahaa talousarvioon merkityn määrärahan puitteissa siten, että utteruusrahan suuruutta määrättäessä otetaan huomioon huollettavan käyttäytyminen, huolellisuus, ahkeruus ja erityiset työsuoritukset; 2) leikki-ikäisille ja syvästi vajaamielisille ei suoriteta yleensä säännöllistä utteruusrahaa, vaan erityistapauksissa annetaan tilapäisiä raha- tai esinepalkintoja; 3) utteruusrahat pyritään jakamaan viikon tai korkeintaan kahden viikon väliajoin ja 4) erityiseksi työsuoritukseksi ei yleensä katsota sellaisten tehtävien suorittamista, jotka kuuluvat huollettavan jokapäiväisiin velvollisuuksiin, vaikka toisaalta tällaisten velvollisuuksien laiminlyönti saattaa vaikuttaa käytöstä ja huolellisuutta koskeviin arvosteluihin.

Mustalaislähetyksen lastenkodin rakennusapu. Mustalaislähetyksen anoi ylläpitämänsä lastenkodin laajennustöitä varten kaupungilta 4 milj. mk:n korotonta lainaa. Vallitsevan pientenlasten paikkapulana vuoksi lautakunta esitti ⁷⁾ kaupunginhallitukselle, että anottu laina myönnettäisiin sillä ehdolla, että se kuoletetaan 20 vuoden kuluessa ja että lastensuojelulautakunta saa käyttöönsä vähintään 20 vuoden ajaksi uudesta lastenkodista 7 pienten ja 3 kouluikäisten lasten hoitopaikkaa.

Sosiaalilääkärin toimistoa koskevat ohjesääntömääräykset. Lastensuojeluvirastossa toimi vuoden alusta alkaen sosiaalilääkäri kahden psykologin ja huoltotarkastajain avusta-

¹⁾ Lastens. lk. 14. 6. 131 §. — ²⁾ S:n 9. 8. 186 §. — ³⁾ S:n 13. 12. 268 §. — ⁴⁾ S:n 9. 8. 206 §. — ⁵⁾ S:n 13. 9. 223 §. — ⁶⁾ S:n 11. 10. 243 §. — ⁷⁾ S:n 11. 10. 244 §.

mana. Saavutetun kokemuksen perusteella ja mahdollisen valtionavun hakemista varten kävi välttämättömäksi muodostaa lastensuojeluvirastoon erillinen sosiaalilääkärin toimisto. Tämä vaati puolestaan sosiaaliohjesäännön eräiden pykälien muuttamista. Lautakunta esitti ¹⁾, että sosiaaliohjesäännön pykäliin 46, 52, 58 ja 59 tehtäisiin tarpeelliset muutokset ja ohjesääntöön lisättäisiin uusi 51 a) pykälä. Esityksen käsittely siirtyi seuraavaan vuoteen.

Perhelisien ja äitiysavustusten maksattaminen. Kun lastenvalvojan toimisto v. 1956 tulee siirtymään pois lastensuojeluviraston yhteydestä, lautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että lastensuojeluviraston alaisen äitiysavustus- ja perhelisätoimiston kassa- ja tilitoimisto siirrettäisiin toistaiseksi rahatoimistoon ja siinä suhteessa tehtäisiin sosiaaliohjesäännön 23 §:ään mahdollisesti tarvittavat muutokset. Esitys hyväksyttiin ilman ohjesäännön muutosta.

Lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten henkilökunnan sairaus- ja synnytysloma- sekä yksityisloma-anomuksia käsiteltiin 197 (159).

Edellä mainittujen päätösten ja esitysten lisäksi lautakunta antoi etupäässä kaupunginhallituksen pyynnöstä yhteensä 20 (21) erilaista lausuntoa. Näistä mainittakoon lausunnot seuraavista asioista: virkasäännön 39 §:n 5 momentin muuttamisesta koskemaan myös lastenhuoltolaitosten henkilökuntaa ²⁾; nuorisokodin sijoittamisesta II linjan—Vallinkadun kulmaan ³⁾; matkustussäännön soveltamisesta Tervalammen työlaitoksen viranhaltijoihin ja heidän erikoismääräystensä ulottamisesta kaupungin muihin viranhaltijoihin ⁴⁾; sosiaalivirastotalohankkeesta ⁵⁾; kaupungin omistamien rakennusten hallinnosta ja hoidosta ⁶⁾; sairaanhoitajatarvoudun oppilaiden harjoittelusta Sofianlehdon vastaanottokodissa ⁷⁾ ja Barnens Värn -nimisen yhdistyksen laina-anomuksesta ⁸⁾.

Lastensuojeluvirasto

Toimistot. Lastensuojeluvirasto jakaantui ohjesäännön mukaan viiteen toimistoon. Vuoden aikana aloitti toimintansa kuudes toimisto, jonka ohjesääntö joutui vahvistettavaksi vasta v. 1956. Lastensuojeluviraston toimistot ovat seuraavat:

1. *Hallinnollinen toimisto*, jonka tehtävänä oli valmistella lastensuojelulautakunnan käsiteltäväksi ja panna täytäntöön kunnallisen lastensuojelun ja -huollon sekä muiden siihen liitettyjen huoltoalojen yleiset hallinto- ja talousasiat sekä valvoa lastenhuoltolaitosten toimintaa. Toimiston johtajana sekä samalla koko lastensuojeluviraston päällikkönä ja lastensuojelun toimitusjohtajana toimi hovioikeuden auskultantti A. E. Heiskanen.

Toimistoon kuuluvina toimivat lääketieteen lisensiaatti P. Leisti lastensuojelulautakunnan lääkärinä ja lääketieteen lisensiaatti K. Leppo lastenpsykiatrina. Lautakunnan sihteerinä oli sosionomi E. Stenholm.

2. *Lastenhuoltotoimisto*, jonka asiat käsiteltiin lastenhuoltojaostossa. Toimiston tehtävänä oli valmistella ne tapaukset, joissa lapsen yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 kappaleen a), b), c) ja d) kohdissa mainituista syistä, sekä toimeenpanna jaoston päätökset. Lisäksi toimiston tehtäviin kuuluivat lastensuojelulain VI luvun edellyttämät kasvattilasten, äitiensä luona hoidettavien aviottomien lasten ja nuorten kotiapulaisten valvonta, kesävirikistyksen järjestäminen vähävaraisten perheiden lapsille sekä lausuntojen antaminen viranomaisille lasten holhousta ja hoitoa koskevista asioista. Toimiston päällikkönä oli lastenhuollontarkastaja, filosofian maisteri M. Törnudd apunaan apulaislastenhuollontarkastaja, filosofian maisteri A. Hytönen.

3. *Suojelukasvatustoimiston* tehtävänä oli valmistella suojelukasvatusjaostolle esitettäväksi ne asiat, joissa lapsen tai nuoren henkilön yhteiskunnallisen suojelun ja hoidon tarve aiheutui lastensuojelulain 8 §:n 1 momentin e) kohdassa tai 8 §:n 2 momentissa mainituista syistä, niin myös suorittaa ne tehtävät, jotka nuoria rikosten tekijöitä koskevista säännöksissä on lastensuojelulautakunnalle määrätty. Toimiston päällikkönä oli nuorisonhuoltaja, filosofian maisteri K. Helasvuo apunaan apulaisnuorisonhuoltaja, filosofian maisteri E. Frangén.

4. *Sosiaalilääkärin toimisto*, jonka tehtäviin kuului psykiatristen ja psykologisten tutkimusten suorittaminen ja hoidon antaminen lasten- ja nuorisonhuolto-

¹⁾ Lastens. lk. 13. 12. 269 §. — ²⁾ S:n 18. 1. 9 §. — ³⁾ S:n 22. 3. 52 §. — ⁴⁾ S:n 22. 3. 55 §. — ⁵⁾ S:n 9. 8. 201 §. — ⁶⁾ S:n 13. 9. 210 §. — ⁷⁾ S:n 13. 12. 275 §. — ⁸⁾ S:n 15. 11. 265 §.

tapauksissa. Toimiston päällikkönä oli lääketieteen lisensiaatti S. Syväne, joka toimi 1. 1. — 30. 9. välisenä aikana osapäivätyössä ja 1. 10. lähtien päätoimisena. Psykologeina olivat filosofian maisteri H. Mäntöja ja filosofian lisensiaatti J. Borg. Sosiaalityöntekijöinä toimivat lastensuojeluviraston huoltotarkastajat.

5. *Elatusaputoimisto*, jonka tehtävänä oli lastenhuoltotoimiston avustamana hoitaa kaikki ne tehtävät, jotka avioliiton ulkopuolella syntyneistä lapsista ane-tussa laissa ja näiden lasten valvontaa koskevassa asetuksessa on lastenvalvojalle mää-rätty, kuin myös asianomaisen lapsen huoltajan tai huoltoviranomaisen pyynnöstä tapah-tuva asumus- ja avioerolasten taloudellisten etujen valvonta. Toimiston päättävänä elime-nä oli lautakunnan asettama elatusapujaosto. Toimiston päällikkönä oli lastenvalvoja, varatuomari A. Koskenkylä apunaan apulaislastenvalvoja, lainopin kandidaatti V. Nystedt.

6. *Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto*, joka valmisti perhelisälain ja äitiysavustuslain mukaiset asiat ao. jaostolle esiteltäviksi ja jonka tehtävänä lisäksi oli täyttää näissä laeissa ja niiden täydennyssäännöksissä lautakunnalle määrättyt tehtävät sekä järjestää ja valvoa äitiyshuoltoa. Toimiston päällikkönä toimi rouva S. Hiisivaara-Mörk.

Kassa-, tili- ja perimisasiat hoiti yhteinen huoltotoimen kassa- ja tiliosasto sekä asia miesosasto.

Henkilökunta. Kertomusvuoden lopussa oli lastensuojelun palveluksessa 308 vakinaista ja 36 tilapäistä viranhaltijaa sekä 36 työsuhteessa olevaa eli yhteensä 380 henkilöä. Näistä oli lastensuojeluviraston palveluksessa vastaavasti 67, 7, —, eli yhteensä 74 sekä loput laitosten palveluksessa.

Toimistotyö. Lastensuojeluvirastosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 47 979 kirjel-mää (ed. v. 42 833). Näistä oli hallinnollisen toimiston 1 269 (1 174), lastenhuoltotoimiston 14 808 (13 800), suojelukasvatustoimiston 6 381 (5 485), elatusaputoimiston 15 131 (13 592) sekä äitiysavustus- ja perhelisätoimiston 10 390 (8 782).

Lastenhuoltolaitokset

Kertomusvuonna olivat kaupungin omistuksessa seuraavat lastenhuoltolaitokset:

Sofianlehdon vastaanottokoti. Laitos käsittää 115-paikkaisen pikkulasten (A-), 35-paikkaisen leikki-ikäisten (B-) ja 52-paikkaisen kouluikäisten (C-) osastot. Viimeksi mai-nitussa on tilaa 28 pojalle ja 24 tytölle. Laitoksen johtajana toimi filosofian kandidaatti W. Erko apunaan 101 muuta vakinaista ja 6 tilapäistä viranhaltijaa.

Metsäkummun tarkkailukoti. Laitos on 15 paikkaa käsittävä ns. ongelmalasten tark-kailukoti. Laitoksen vs. johtajana toimi lääketieteen lisensiaatti K. Leppo lastenpsykiat-rin tehtäviensä ohella apunaan 8 muuta viranhaltijaa ja 5 työntekijää.

Hyvösen lastenkoti toimi 33-paikkaisena normaalilasten laitoksena. Kodin johtajana oli terveyssisar I. Siirala apunaan 9 muuta viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Malmin lastenkoti oli tarkoitettu normaalilapsia varten ja sen paikkaluku oli 37. Kodin johtajana oli kasvattaja E. Hytönen apunaan 13 muuta viranhaltijaa sekä 4 työntekijää.

Toivolalan oppilaskoti Pakilassa omine maatalouksineen oli tarkoitettu enintään 60 apukouluasteella olevalle turvattomalle lapselle. Laitoksessa toimi suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu. Oppilaskodin johtajana toimi opettaja V. Iismaa. Muuta henkilö-kuntaa oli 35 viranhaltijaa ja 2 työntekijää.

Reijolan nuorisokoti. Laitos toimi 18-paikkaisena jälkihuoltoa kaipaavien poikien hoito-kotina. Pojat kävivät laitoksesta käsin työssä tai ammattiopissa ja suorittivat vahvistetun maksun hoidostaan laitokselle. Laitoksen johtajana oli sosionomi E. Mikonsaari. Lisäksi oli laitoksessa 2 muuta viranhaltijaa ja yksi työntekijä.

Kullatorpan lastenkodissa hitaasti kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaikäisten kehi-tystasolla olevia lapsia varten on 25 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Lehto. Lisäksi oli laitoksen palveluksessa 14 muuta viranhaltijaa ja yksi työntekijä.

Nukarin lastenkoti Nurmijärvellä syvästi vajaamielisiä lapsia varten. Hoitopaikkoja oli laitoksessa 30. Kodin johtajana oli neiti R. Ojalainen apunaan 15 muuta viranhaltijaa sekä yksi työntekijä.

Apulastentarha Aula. Laitos toimi 75 paikkaisena vajaamielisten lasten päivähoito-kotina. Johtajana oli lastentarhanopettaja T. Särkijärvi. Lisäksi oli laitoksessa 9 muuta viranhaltijaa.

Lemmilän vastaanottokoti Ridasjärvellä. Laitos toimi 10-paikkaisena suojelukasvatuksellisten poikien vastaanotto- ja tarkkailukotina. Laitoksessa toimi kansakoulu. Laitoksen vs. johtajana toimivat opettaja A. Vuorela 10. 9. saakka ja siitä lähtien vuoden loppuun opettaja R. Nuotio. Lisäksi oli laitoksessa opettaja ja 4 tilapäistä viranhaltijaa.

Ryttylän koulukoti omine maatiloineen Hausjärven pitäjässä voi ottaa vastaan 64 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa kiinnitettiin erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana toimi kansakoulunopettaja M. E. Sutinen apunaan 34 muuta viranhaltijaa.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen Lohjan pitäjässä oli tarkoitettu 26 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi opettaja H. Laaksonen apunaan 8 muuta viranhaltijaa.

Lastenhuoltolaitosten toiminta. Sen lisäksi, mitä muualla eri yhteyksissä on esitetty lastenhuoltolaitoksista mainittakoon, että laitosten välittömästä johdosta vastasi asianomainen laitoksen johtaja. Laitosten yleisvalvontaa suoritti toimitusjohtaja. Kasvatuksesta valvonnasta huolehti lastenkotien Toivolan oppilaskodin ja Aulan osalta lastenhuollontarkastaja sekä koulukotien osalta nuorisonhuoltaja.

Tietopuolinen opetus laitosten kouluissa oli järjestetty pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintaan kuuluvissa laitoksissa ollut, sillä verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit saattoivat käydä kaupungin ruotsinkielistä kansakoulua. Opetuksen tarkastuksesta huolehtivat kaupungin suomenkielisten kansakoulujen tarkastajat.

Lääkintähuolto laitoksissa järjestettiin siten, että terveydenhoitotarkastukset suoritti lautakunnan lääkäri, lääketieteen lisensiaatti P. Leisti. Sosiaalilääkärin toimisto, johtajanaan lääketieteen lisensiaatti S. Syväne, suoritti laitoksissa psykiatrisia tutkimuksia ja tässä suhteessa antoi hoidokkeja koskevia hoito-ohjeita. Lautakunnan lääkäri on suorittamiensa tarkastusten perusteella antanut lasten terveydentilasta mm. seuraavia tietoja.

Lasten terveydentila pysyi edelleen aikaisempien vuosien tasalla. Suurin osa sairaustapauksista oli tarttuvia kuume-, hengityselin- ja ruuansulatuselinsairauksia. Kun laitosten eristysmahdollisuudet olivat edelleen puutteelliset, uudet tulokkaat levittivät helposti infektioita. Laitosten hygieniset olosuhteet yleensä olivat moitteettomat, mutta eräissä laitoksissa ei pihaaman järjestelyä ja roskien säilytystä ole saatu tyydyttävästi hoidetuksi. Laitoksista on lähetetty sairaalahoitoon 32, paikallisen lääkärin tai poliklinikan tarkastuksiin 164 ja tuberkuloositarkastukseen 119 lasta, minkä lisäksi tuberkuloositarkastus on suoritettu 108 henkilökuntaan kuuluvalla. Sofianlehdon A-osastolla kuoli neljä lasta, joista yksi keskosena, kaksi aivovammaisina ja yksi synnynnäisesti epämuodostuneena. Sairaustapausten lukumäärä ja taudin syyt ilmenevät eri laitoksissa seuraavasta taulukosta:

Tautiryhmä	Sofianlehto os. A	Sofianlehto os. B—C	Hyvönen	Malmi	Kullatorppa	Metsäkumpu	Nukari	Toivola	Lemmilä	Ryttylä	Toivoniemi	Yhteensä
Tulirosko	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vesirokko	11	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	14
Hinkuyskä	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Sikotauti	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Influensa	20	31	—	22	—	16	30	17	16	30	—	182
Ripulitaudit	111	46	3	—	—	1	—	14	10	—	—	185
Angina	14	5	5	7	16	6	2	8	—	19	—	82
Hengityselinkatarrit	336	117	20	42	13	7	30	33	12	33	10	653
Keuhkokuume	8	1	—	—	1	—	1	—	—	2	—	13
Korvatulehdus	15	8	3	3	2	6	1	8	4	1	—	51
Silmäsairaus	46	2	—	3	1	—	—	—	—	2	—	54
Ihottumat	22	1	3	1	4	2	—	—	—	3	—	36
Paiseet	20	1	—	3	6	7	2	3	5	7	—	54
Tapaturmat	—	9	—	3	6	—	1	10	7	19	—	55
Muut	1	—	2	1	—	—	—	—	2	3	2	11
Yhteensä	607	224	36	85	49	48	67	93	56	119	12	1 396

Lastenhuoltotoimisto

Lastenhuoltotoimistolle tehtiin kertomusvuonna 2 631 (2 123) lapsia koskevaa ilmoitusta ja virka-avunpyyntöä. Tällöin ei ole laskettu mukaan toimiston kirjoissa olevia kasvattilapsia, valvonnassa olevia avioliiton ulkopuolella syntyneitä eikä kesäksi maalle toimitettuja lapsia, joita selostetaan toisessa kohtaa kertomuksessa. Virka-avunpyynnöistä oli 145 (80) holhousasioita koskevia. Adoptioasioista koski 16 (31) aviolapsia ja 105 (55) avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia. Oman ryhmänsä muodostivat sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle annetut 11 (19) lausuntoa, jotka koskivat erinäisten helsinkiläisten luovuttamista ottolapsiksi muihin Skandinavian maihin. Ilmoitukset ja virka-avunpyynnot jakaantuivat ilmoittajan, ilmoituksen syyn ja sen aiheuttaman toimenpiteen mukaan seuraavasti:

Ilmoittaja	0—1 v.		2—6 v.		7—15 v.		Yli 16 v.		Yhteensä		Kaikkiaan
	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	Poik.	Tytt.	
Huoltoviranomainen	12	6	32	35	71	51	—	—	115	92	207
Terveystoimiviranomainen	67	47	62	56	38	19	1	—	168	122	290
Kouluviranomainen	—	—	—	—	11	15	—	—	11	15	26
Poliisiviranomainen	4	6	20	21	24	21	—	3	48	51	99
Holhousviranomainen	7	—	30	25	40	37	2	4	79	66	145
Muut viranomaiset	7	6	24	22	35	32	—	1	66	61	127
Lastensuojelujärjestöt	7	9	4	8	8	7	—	—	19	24	43
Lastensuojeluvirkailijat	12	9	29	20	45	33	6	2	92	64	156
Vanhemmat	155	128	243	192	172	145	6	4	576	469	1 045
Yksityiset henkilöt	31	26	94	91	104	133	5	9	234	259	493
Yhteensä	302	237	538	470	548	493	20	23	1 408	1 223	2 631
<i>Ilmoituksen syy</i>											
Lapsen:											
sairaus	21	15	11	9	7	4	—	—	39	28	67
vajaamielisyys	8	5	9	4	20	5	1	—	38	14	52
sielullinen poikkeavuus	—	—	12	5	11	13	—	—	23	18	41
raajarikkoisuus	—	—	1	1	1	2	—	—	2	3	5
koulunkäynnin laiminlyönti	—	—	—	—	7	7	—	—	7	7	14
Vanhempien:											
kuolema	1	2	6	4	11	12	—	2	18	20	38
sairaus	75	66	97	86	71	49	1	1	244	202	446
mielisairaus	13	2	10	14	30	14	3	5	56	35	91
ansiotyö	18	9	17	12	10	3	—	—	45	24	69
hoidon laiminlyönti	23	21	65	61	50	48	—	2	138	132	270
kasvatuskyvyn puute	3	—	8	10	29	34	7	—	47	44	91
hylkääminen	3	5	8	15	9	12	—	—	20	32	52
huolimattomuus	7	4	11	4	13	9	—	—	31	17	48
juoppous	20	6	63	65	62	73	1	4	146	148	294
vankilassaolo	1	1	2	3	1	1	—	—	4	5	9
lapsen pahoinpitely	1	1	11	10	23	23	1	2	36	36	72
asuntovaikeudet	82	88	114	92	57	52	1	—	254	232	486
avio- tai asumusero	12	1	37	30	60	44	2	4	111	79	190
lapsen kohd. siveellisyysrikkos	—	—	—	3	3	2	—	—	3	5	8
muut syyt	14	11	56	42	73	86	3	3	146	142	288
Yhteensä	302	237	538	470	548	493	20	23	1 408	1 223	2 631
<i>Toimenpiteet</i>											
Varoitus	3	1	7	17	16	23	2	3	28	44	72
Suojeluvalvonta	2	1	5	4	10	7	2	1	19	13	32
Huostaanotto:											
9 § 2 kapp. c-kohdan mukaan	73	52	96	66	38	28	—	1	207	147	354
hylkäämisen tai vanhempien kuoleman perusteella	3	—	4	7	9	12	—	1	16	20	36
sopimuksen perusteella	74	63	90	53	54	39	—	—	218	155	373
vastoin vanhempien tahtoa	—	—	—	2	6	1	—	—	6	3	9
Lausunnot eri viranomaisille	10	1	34	33	56	53	2	4	102	91	193
Vain tutkimustoimenpiteet	66	49	165	142	203	165	8	9	442	365	807
Muut toimenpiteet	29	30	74	83	107	107	2	3	212	223	435
Ei mitään toimenpiteitä	42	40	63	63	49	58	4	1	158	162	320
Yhteensä	302	237	538	470	548	493	20	23	1 408	1 223	2 631

Huostaanotetut lapset. Lastenhuoltotoimiston luetteloissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 2 891 (2 803) turvatonta, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 2 252 (2 159) lasta oli sijoitettu yksityishoittoon, nimittäin 1 438 (1 361) yksityisiin perheisiin ja 814 (798) yksityisiin lastenkoteihin. Kaikista huostassa olevista lapsista oli 229 (229) eli 7.9 % (8.2 %) ruotsinkielisiä ja 11 (9) eli 0.4 % (0.3 %) vieraskielisiä. Kertomusvuoden aikana otettiin huostaan 979 (1 018) lasta ja poistettiin 901 (891) lasta, joten toimiston luetteloihin v:een 1956 jäi 1 990 (1 912) lasta.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 76 (93) lasta 4 967 päivää, näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 9 lasta, 1 897 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 13 (11) lasta.

Vajaakykyisiä tai poikkeuksellisia lapsia oli eri laitoksissa vuoden päättyessä 384 (368), yksityisissä hoitokodeissa 46 (46) lasta.

Näiden huoltoa suunniteltaessa pyydettiin psykiatrin tai psykologin lausunnot viraston sosiaalilääkärin toimistosta, kaupungin kansakoulujen ja terveydenhoitolautakunnan kasvatusneuvoloista, Kivelän sairaalan hermo- ja mielitautiosastolta, Auran sairaalan psykosomaattiselta osastolta ja Samfundet Folkhälsanin mentaalihygienisestä neuvolasta.

Poikkeuksellisten lasten lukumäärä ja sijoituspaikat selviävät seuraavasta yhdistelmästä: ¹⁾

Sijoituspaikka	Lapsia									Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1954		Uusia		Yhteensä	Eronneita		Jäljellä v:een 1956		Kaikkiaan	Keskim. hoidokkia kohden
	P.	T.	P.	T.		P.	T.	P.	T.		
Aistiviallisten laitokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaatumatautisten huoltolaitokset	—	1	—	—	1	—	1	—	—	24	24.0
Vajaamielisten laitokset	64	51	2	3	120	4	5	61	50	40 863	340.5
Heikkomielisten lasten lastenkodit	46	20	5	3	74	8	1	48	28	25 287	341.7
Hoido- ja tarkkailukodit	8	3	8	5	24	6	6	10	2	4 238	176.6
Sairaalat	4	1	1	—	6	1	1	5	1	1 841	306.8
Tavalliset lastenkodit	68	56	35	22	181	22	16	79	54	52 768	291.5
Yksityisperheet Helsingissä	6	7	2	4	19	—	2	6	9	5 930	312.1
Yksityisperheet muualla	18	15	4	3	40	4	4	17	14	12 236	305.9
Yhteensä	214	154	57	40	465	45	36	226	158	143 187	307.9

Kaikista vajaakykyisistä lapsista oli syvemmin vajaamielisiä 208 (201), heikkomielisiä 159 (157) ja muuten poikkeavia 98 (105).

Kaupungin omiin laitoksiin sijoitetuista lapsista oli 96 (97) syvemmin vajaamielisiä, 97 (95) heikkomielisiä ja 59 (60) muuten poikkeavia.

Hoidokkien vaihtuminen kaupungin lastenkodeissa kertomusvuonna selviää seuraavasta yhdistelmästä:

¹⁾ Jos lapsi on ollut useammassa sijoituspaikassa, eronneet ja seuraavaan vuoteen jääneet eivät täsmää laitoksittain, koska hänet on merkitty sen sijoituspaikan ryhmään, jonne hän on jäänyt seuraavaan vuoteen, ja kaikki huoltopäivät on laskettu mainitun ryhmän hyväksi.

	Sofianlehdon vastaanotto-koti			Kullatorpan lastenkoti	Malmin lastenkoti	Nukarin lastenkoti	Toivolan oppilaskoti	Hyvösen lastenkoti	Reijolan nuorisokoti	Metsäkummun tarkkailukoti	Yhteensä
	Osasto										
	A	B	C								
V:sta 1954 hoitoon jääneitä	112	28	41	29	32	34	60	30	19	14	399
V. 1955 hoitoon otettuja	275	248	109	5	24	5	19	35	10	19	749
Yhteensä	387	276	150	34	56	39	79	65	29	33	1 148
Näistä:											
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen sijoitettiin:											
yksityishoitoon	41	49	13	—	7	—	—	10	—	3	123
toiseen lastenkotiin	90	86	46	5	5	3	4	5	—	2	246
sairaalaan	4	1	—	—	—	—	1	—	—	—	6
b) Toimiston hoidosta luovutettiin:											
vanhempainsa hoitoon	137	116	44	—	4	3	—	12	—	16	332
toiseen maksuttomaan hoitoon	10	3	2	—	1	—	—	3	1	—	20
toisen kunnan hoitoon	4	2	1	1	—	—	1	—	—	—	9
muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	3	—	—	1	3	—	1	—	8
kuoli	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
poistettiin muista syistä	—	—	1	—	—	—	3	1	10	—	15
Poistettuja yhteensä	290	257	110	6	17	7	12	31	12	21	763
V:een 1956 jääneitä	97	19	40	28	39	32	67	34	17	12	385

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. Kertomusvuonna hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana oli useammassa hoitopaikassa. Näin oli asianlaita maaseudulle yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 3 lapseen, Helsinkiin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 22 lapseen, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 7 lapseen ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 23 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitet- tuja lapsia		Yksityisiin perhe- isiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseu- dulle	Helsinkiin	Maaseu- dulle	
V:sta 1954 hoitoon jääneitä	216	150	294	746	1 406
V. 1955 hoitoon otettuja	307	141	71	327	846
Yhteensä	523	291	365	1 073	2 252
Näistä:					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	7	4	8	29	48
siirrettiin kunnan lastenkotiin	13	35	8	44	100
siirrettiin yksityiseen lastenkotiin	48	26	4	10	88
siirrettiin sairaalaan	7	2	1	2	12
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin työhuolto-osastolle	—	—	—	—	—
siirrettiin suojelukasvatustoimiston huoltoon	—	—	—	—	—
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	194	50	34	98	376
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	3	2	1	3	9
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	1	—	—	1
pääsi ottopapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	12	5	11	22	50
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	4	5	23	27	59
poistettiin muista syistä	—	—	2	—	2
kuoli	3	—	—	1	4
Poistettuja yhteensä	291	130	92	236	749
V:een 1956 jääneitä	232	161	273	837	1 503

Yksityishoitoon annettuja lapsia koetettiin mahdollisuuksien mukaan sijoittaa sukulaisien luo. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivaisuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja sosiaalilautakuntien sekä terveydenhoitoviranomaisten välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston huoltotarkastajat ja lastenhoidon neuvoloiden terveysasemat, kun taas maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset sosiaalilautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastensuojeluviraston tarkastajat suorittivat kertomusvuoden aikana tarkastuskäyntejä maaseudulle.

Kaikki kouluiässä olevat normaalikykyiset lapset kävivät kansakoulua, joista vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitäpaitsi lautakunta järjesti 68:lle (38) kansakoulukurssin suorittaneelle lapselle tilaisuuden saada taipumustensa mukaista opillista tai ammatillista jatko-opetusta käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 3 181 772 mk (1 870 855), josta saatiin sosiaaliministeriöltä 842 500 (493 000) mk:n korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten lukumäärä oli vuoden alussa 746 (628). Näistä poistettiin 236 (225) ja uusia sijoitettiin 327 (343), joten vuoden päättyessä maaseudulle sijoitettujen lukumäärä oli 837 (746).

Palkattuja asiamiehiä lautakunnalla oli Helsingin maalaiskunnassa, Espoossa, Kirkkonummella, Vihdissä, Tuusulassa, Lohjalla, Nurmijärvellä, Sipoossa, Hyvinkäällä, Mäntsälässä, Nummella, Somerolla, Nurmossa, Jokioissa, Kiikalassa ja Pusulassa.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatustavan vanhempien sukulaisuudesta ym. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 1 000 mk:sta ylöspäin kuukaudelta. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin myönnetty vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat lapset, lukumäärältään 2 252 (2 159) aikaisemmin mainitut koulutuskustannukset huomioon ottaen maksamaan yhteensä 121 328 113 (104 534 793) mk eli keskimäärin 53 876 (48 418) mk vuodessa kutakin lasta kohden lukuunottamatta sitä osuutta, joka saatiin maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin.

Suojeluvalvonta. Suojeluvalvontaan jäi edelliseltä vuodelta 95 (71) lasta. Vuoden aikana poistettiin valvonnasta 39 (16) ja valvontaan määrättiin uusina tapauksina 36 (40) lasta, joten v:een 1956 jäi 92 (95) valvottavaa.

Aviottomien lasten valvonta. Aviottomien lasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta vastasi lastenhuoltotoimisto. Kertomusvuoden aikana oli 3 912 (3 800) aviottomia lasta toimiston valvonnassa. Lasten jakautuminen sijoituspaikan ym. mukaisesti selviää tilastollisesta vuosikirjasta.

Kasvattilapset. Lastensuojelulain säännösten mukaan tuli lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueillaan olevien kasvatti- eli sellaisten lasten hoitoa ja kasvatusta, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä olivat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnan valvonnan alaisina oli kertomusvuonna yhteensä 735 (673) kasvattilasta, joista poikia 345 (287) ja tyttöjä 390 (386). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 333 (337) ja aviolapsia 402 (336).

Lastensuojeluviraston huoltotarkastajat huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Jälkihuolto. Yksityisiin hoitokoteihin sijoitetut lapset eivät yleensä kaivanneet jälki-valvontaa, koska asianomaiset kasvattajat huolehtivat heistä hyvin. Eräät maalta kaupunkiin siirtyneet 16 vuotta täyttäneet lapset joutuivat toimiston valvottaviksi, samoin eräät poikkeukselliset tai omaisten tukea vailla olevat laitoksista poistetut alaikäiset. Edelliseltä vuodelta jäi jälki-valvontaan 7 (13) lasta. Kertomusvuonna määrättiin valvontaan 10 (2) lasta, yhtään ei poistettu (8), joten jälkihuoltoon saavia oli vuoden lopussa 17 (7). Toivolan oppilaskodin entisiä hoidokkeja valvottiin osittain laitoksesta käsin.

Nuoret kotiapulaiset. Kotiapulaislain nojalla määrättiin kertomusvuoden aikana valvontaan 18 (11) nuorta kotiapulaista ja poistettiin luetteloista 12 (9). Edelliseltä vuodelta jäi valvontaan 7 (5), joten v:lle 1956 siirtyi 13 (7) valvottavaa nuorta kotiapulaista.

Lasten kesävirkestystoiminta. Tarjotakseen vähävaraisten perheiden lapsille mahdolli-

suuden päästä kesäksi maalle lastensuojeluvirasto jakoi rautatielippuja 15 vuotta nuoremmille lapsille ja pienten lasten saattajille. Näin jaettiin lippuja kaikkiaan 354 (511), joista 241 (337) lapsille ja 113 (174) saattajille. Edelleen hankittiin sellaisille lapsille, joiden vanhemmilla ei ollut sukulaisia tai tuttaviam, jotka olisivat ottaneet lapset hoitoonsa ilman maksua, maksuttomia kesäkoteja kaupungin myöntämän 6 milj. mk:n suuruisen määrärahan puitteissa 523 (488) ja maksullisia kesäkoteja 79 (85), yhteensä 602 (573), joista 474 (377) yksityisiin perheisiin, jolloin lastenhuoltojaosto välitti hoitomaksut ja vastasi kotien valvonnasta. Eräissä tapauksissa lapset saivat olla koko kesän maalla, muuten oli oleskelu lyhyempiaikaista. Ennen lasten maalle lähettämistä toimitettiin terveystarkastus.

Kustannukset edellä mainituista matkalipuista nousivat 251 037 (473 565) ja koko kesävirkestystoiminnasta 6 580 532 (6 212 682) mk:aan.

Kokoukset. Lastenhuoltojaosto piti 18 (19) kokousta. Käsiteltyjen asioiden lukumäärä kesävirkestysasioita lukuunottamatta oli 4 572 (2 063).

Suojelukasvatustoimisto

Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia ja nuoria henkilöitä koskevia ilmoituksia saapui toimistoon kertomusvuoden aikana kaikkiaan 1 389 (1 113), jotka ilmoittajan, ilmoitusten syyn sekä sen aiheuttamien toimenpiteiden mukaan ryhmittäytyivät seuraavasti:

Ilmoittaja	Alle 16 v.		16—17 v.		Kaikkiaan		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Yht.
Kouluviranomainen	46	12	2	1	48	13	61
Poliisi- ja oikeusviranomainen	519	65	285	79	804	144	948
Huoltoviranomainen	3	9	5	8	8	17	25
Lastensuojeluviranomainen	30	20	27	25	57	45	102
Yksityinen henkilö	112	43	45	53	157	96	253
V. 1955 saapuneita ilmoituksia yhteensä	710	149	364	166	1 074	315	1 389
<i>Ilmoituksen syy</i>							
Lsl. 8 § 1 mom. e-kohta:							
Luvaton ansiotoimi	—	4	—	—	—	4	4
Oppivelvollisuuden laiminlyönti	38	8	1	—	39	8	47
Lsl. 8 § 2 mom.:							
Rangaistava teko:							
Syyttäjän käsittelemättä	480	45	7	3	487	48	535
Syyttäjää jättänyt syyttämättä, LNR 2 §	2	—	2	1	4	1	5
Oikeus jättänyt tuomitsematta, LNR 3 §	25	3	37	9	62	12	74
Ehdollinen tuomio	9	1	44	2	53	3	56
Irtolaistapainen elämä	49	42	47	66	96	108	204
Tavattu juopuneena	28	4	153	9	181	13	194
Muu syy	79	42	73	76	152	118	270
V. 1955 saapuneita yhteensä	710	149	364	166	1 074	315	1 389
V:sta 1954 jäljellä olevia ilmoituksia	169	27	63	26	232	53	285
Kaikkiaan	879	176	427	192	1 306	368	1 674
<i>Toimenpiteet</i>							
Osaston määräämä tai vahvistama toimenpide:							
Lsl. 9 § 2 mom. b-kohta, varoitus	352	26	128	13	480	39	519
Lsl. 9 § 2 mom. c-kohta, toistaiseksi huostaanotto	7	—	—	—	7	—	7
Lsl. 9 § 2 mom. d-kohta:							
Toimitettu kotikuntaansa	14	7	11	21	25	28	53
Toimitettu lääkarinhoitoon	8	1	1	—	9	1	10
Muu toimenpide	—	1	—	—	—	1	1
Lsl. 9 § 2 mom. e-kohta, suojeluvalvojan määrääminen	50	18	23	13	73	31	104
Lsl. 9 § 1 mom., huostaanotto	1	—	—	—	1	—	1
Lsl. 11 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, sopimuksen nojalla	37	8	8	10	45	18	63
Lsl. 12 §, kodin ulkopuolella kasvattaminen, lastensuojelulautakunnan päätöksen nojalla	15	1	3	1	18	2	20
Nuorisonhuoltajan toimenpide tai ei mitään toimenpidettä	226	87	195	113	421	200	621
V. 1955 käsiteltyjä asioita yhteensä	710	149	369	171	1 079	320	1 399
V:een 1956 jääneitä ilmoituksia	169	27	58	21	227	48	275
Kaikkiaan	879	176	427	192	1 306	368	1 674

Ilmoitukset koskivat 919 lasta ja nuorta henkilöä, joista alle 16 vuotiaita poikia oli 568 ja tyttöjä 86 sekä 16—17 vuotiaita poikia 171 ja tyttöjä 94.

Tutkimuksen yhteydessä saatiin asiantuntija-apua lastensuojeluviraston sosiaalilääkärin toimistolta, kaupungin lastenpsykiatriin toimistosta, kansakoulujen kasvatustuonevolasta ja Samfundet Folkhälsan i svenska Finland -nimisen järjestön mentaalihygieniestä neuvolasta, minkä lisäksi eräitä hoidokkeja ohjattiin psykiatrilääkärin yksityisvastaanotolle. Psykiatrista hoitoa tarvitsevia sijoitettiin mahdollisuuksien mukaan Metsäkummun tarkkailukotiin tai Kivelän sairaalaan. Työnvälitystoimiston ammatinvalintapsykologilta pyydettiin niinkään lausuntoja, minkä lisäksi ammatinvalintapsykologi suoritti soveltuvuustutkimuksia Ryttylän koulukodissa.

Huoltolaitokset. Suojelukasvatustoimiston kaupungin huoltolaitoksiin sijoittamien lasten ja nuorten henkilöiden vaihtuminen ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltolaitos	Lapsia					Huoltopäiviä	
	Jäljellä v:sta 1954	Uusia	Yhteensä	Eronneita	Jäljellä v:een 1956	Kaikkiaan	Keskimäärin hoidokkia kohden
Lemmilän vastaanottokoti	11	53	64	48	16	4 406	68.8
Ryttylän koulukoti	42	45	87	28	59	17 133	196.9
Toivoniemen koulukoti ...	15	18	33	22	11	4 295	130.2
Sofianlehto C	4	17	21	17	4	1 230	58.6
Reijolan nuorisokoti	3	6	9	6	3	646	71.8
Metsäkummun tarkkailukoti	1	1	2	1	1	224	112.0
Toivolan oppilaskoti	—	3	3	3	—	167	55.7
Yhteensä	¹⁾ 76	¹⁾ 143	¹⁾ 219	125	94	28 101	128.8

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 200 lasta. Näistä on jäljellä edellisestä vuodesta 94 poikaa ja 20 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 55 poikaa ja 31 tyttöä. Huoltopäiviä oli 40 283.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 17 lasta yhteensä 1 469 päivää; 8 poikaa ja 4 tyttöä oli sitäpaitsi ollut jossain muussa laitoksessa. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 poika ja 3 tyttöä.

Pysyväisessä valvonnassa olleet näkyvät seuraavasta taulukosta:

	Suojeluvalvonnan alaisia		Laitoshuollon jälkivalvonnan alaisia tai perheisiin sijoitettuja		Valvottavia kaikkiaan		
	Valvojan ollessa				Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö	Lastensuojeluviranomainen	Yksityinen henkilö			
Jäljellä v:sta 1954	232	12	55	9	239	69	308
V. 1955 valvontaan tulleita	94	13	14	1	80	40	120
Yhteensä	326	25	69	10	319	109	428
Näistä:							
Muutti toiselle paikkakunnalle, vihittiin avioliittoon, kuoli tai valvonnan määräaika päättyi	31	—	12	1	26	18	44
Poistettiin valvonnasta myönteisin tuloksin	30	2	2	1	20	15	35
Otettiin lastensuojelulautakunnan huostaan tai sijoitettiin jälleen lastenhuoltolaitokseen	28	—	3	—	24	7	31
Valvonta lopetettiin tuloksettomana	4	—	1	—	4	1	5
Tuomittiin rikoksesta tai siirrettiin huoltolautakunnan alkoholisti- ja irtolaishuolto-osaston huollettavaksi	10	1	—	—	11	—	11
V:een 1956 jääneitä	223	22	51	8	234	68	302
Yhteensä	326	25	69	10	319	109	428

¹⁾ Hoidokin siirtyessä kaupungin hoitolaitoksesta toiseen tulee hän lasketuksi sekä laitoksesta eronneena että laitokseen otettuna hoidokkina ja sisältyy siis kahdesti kokonaissummaan.

Ansiotyötä koskevan luvan myönsi suojelukasvatusjaosto 110 alaikäiselle henkilölle.

Jälkihuolto. Laitöksista poistettujen tyttöjen jälkihuoltoa varten oli suojelukasvatus-toimistossa edelleen sosiaaliministeriön palkkaama naispuolinen työntekijä. Poikien jälki-huollon hoitivat toimiston huoltotarkastajat paitsi Ryttylän koulukodin oppilaiden jälki-huoltoa, jonka suoritti koulukodin oma kuraattori.

Alaikäiset lainrikkijat. Suojelukasvatustoimiston puolesta hoiti nuorista rikoksen-tekijöistä annetun lain määräämät tehtävät Vankeusyhdistyksen ylläpitämä nuorison-valvontatoimisto. Tämä suoritti henkilötutkinnot Helsingin raastuvanoikeudelle 15 vaan ei 21 vuotta täyttäneinä rangaistavan teon tehneistä, syytteeseen asetetuista ja huolehti nuorisonhuoltajan tarkastuksen alaisena ehdollisesti tuomittujen nuorten rikoksenteekijäin valvonnan järjestelystä sekä, milloin tutkittava oli 15 vaan ei 18 vuotiaana tehnyt rikok-sensa, lastensuojeluasetuksen määräämästä lautakunnan edustuksesta oikeudessa. Poliisi-kuulusteluissa oli läsnä suojelukasvatustoimiston edustaja. Tällaisia kuulusteluja oli 624 alaikäistä koskevassa asiassa.

Eräät yksityiset kansalaiset toimivat kasvatuksellisen tuen tarpeessa olevien tai siveel-lisesti hairahtuneiden alaikäisten valvojina. Näille maksettiin palkkiota 700 mk kuukau-dessa valvottavaa kohden. Samasta määrärahasta myönnettiin tilapäisiä avustuksia har-rastusvälineiden hankkimiseen valvottaville tunnustukseksi hyvästä käytöksestä.

Nuorisorikollisuuden määrää Helsingissä valaisevat seuraavat tiedot rikospoliisin kertomusvuoden aikana tutkimista rikokseen syylliseksi todetuista alaikäisistä henki-löistä:

	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Alle 15-vuotiaita	383	32	415
15—17- »	219	42	261
18—20- »	177	66	243
Yhteensä	779	140	919

Poliisilaitoksen huolto-osastossa pidätettiin v. 1955 irtolaistapaisen elämän takia 92 alle 18-vuotiaista henkilöä, joista poikia 30 ja tyttöjä 62. Pidätyksiä saman henkilön uusiin-tuneet pidätykset mukaanluettuina oli 106, joista 32 poikia ja 74 tyttöä koskevia.

Kertomusvuoden aikana saapui suojelukasvatustoimistolle seuraavat tiedot poliisin pidättämistä alle 18-vuotiaista juopuneista: pidätyksiä oli 180, joista 171 poikia ja 9 tyt-töjä koskevia, ja pidätettynä oli 154 eri henkilöä, joista 145 poikia ja 9 tyttöjä.

Edellä luetelluista tulivat suojelukasvatustoimiston huollettaviksi alle 15 vuotiaana rikoksensa tehneet sekä ne 15—17-vuotiaana rikoksen tehneet, jotka nuorista rikoksente-ki-joista annetun lain nojalla jätettiin syyttämättä tai tuomitsematta. Tuomituista 15—17-vuotiaana rikoksen tehneistä tuli osa suojelukasvatustoimiston huollettaviksi pääosan jäädessä yksinomaan rikosoikeudellisten toimenpiteitten varaan tai ehdollisesti tuomit-tuina oikeusministeriön määräämään valvontaan. Suojelukasvatustoimiston huolletta-viksi tulivat edelleen kaikki edellä mainitut irtolaistapaisen elämän takia ilmoitetut tai juopuneena pidätetyt, lukuunottamatta niitä, jotka jäivät huoltolautakunnan huolletta-viksi, koska olivat jo täyttäneet 18 vuotta ennenkuin toimenpiteisiin voitiin ryhtyä.

Ulkomaille matkustavan nuorison valvomiseksi ja huoltamiseksi on suojelukasvatus-toimisto ollut yhteistoiminnassa etenkin Turun ja Tukholman lastensuojeluviranomaisten kanssa. Helsingistä Tukholmaan ja Kööpenhaminaan lähtevillä laivoilla on toukokuusta lähtien suoritettu satamatarkkailua. Erilaisia toimenpiteitä tarvittiin 62:n alaikäisen suh-teen, joista 29 oli vakinaisesti Helsingissä, 25 muilla Suomen paikkakunnilla ja 8 Ruot-sissa asuvia. Helsingiläisistä 10 palautettiin Suomeen Ruotsista tai Tanskasta sikäläisten lastensuojeluviranomaisten välityksellä, koska olivat matkalla joutuneet huollon tar-peeseen.

Kaikki suojelukasvatustoimiston huollettaviksi tulleet em. tapaukset sisältyvät alussa mainittuihin tilastoihin.

Poliisiviranomainen on 126 tapauksessa pyytänyt lautakunnalta suostumusta siihen että alle 21-vuotiaista nuorta rikoksenteekijää saataisiin syyttää rangaistusmääräysmenet-telyin. Kaikki nämä pyynnöt ovat tulleet maaseudun poliisiviranomaisilta, ja kaikkiin on annettu suostumus.

Kokoukset. Suojelukasvatusjaosto piti vuoden aikana 21 kokousta.

Sosiaalilääkärin toimisto

Kulunut vuosi oli sosiaalilääkärin toimiston ensimmäinen, joten tehtävänä oli luoda työmuodot ja hankkia työskentelyvälineistöä. Koska tutkimustapauksia oli runsaasti, työ oli rajoitettava etupäässä lasten ja nuorten psykologisiin ja psykiatrisiin tutkimuksiin lastensuojeluvirastossa ja lastensuojelulautakunnan alaisissa laitoksissa. Tutkittujen lasten vanhempien ja laitosten henkilökunnan kanssa keskusteltiin ja heitä ohjattiin lasten kasvatusta ja hoitoa koskevilla kysymyksillä. Tutkituista annettiin pyydettyä lausuntoja lastensuojelu- ja kouluviranomaisille sekä oikeutta varten.

Tutkittaviksi ilmoitettiin vuoden aikana 430 lasta. Näistä tutkittiin 374, kesken-eräisinä siirtyi seuraavaan vuoteen 5 ja tutkimusta odottamaan jäi 51. Tutkituista oli 174 yksinomaan psykologisessa ja 188 sekä psykologisessa että psykiatrisessa tutkimuksessa, lisäksi psykiatri tutki 12 tapausta. Psykologisia kokeita suoritettiin yhteensä 814. Laitos-ym. käyntejä psykologit tekivät 144 ja sosiaalilääkäri 25.

Sosiaalilääkärin toimiston työtä valaisevat seuraavat taulukot:

Lapsi- ja nuorisoinaisto v. 1955

	I k ä								Yhteensä		Kaik- kiaan
	0—6		7—15		16—18		19—				
	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	P.	T.	
<i>Uusia v. 1955</i>											
Lastenhuolto-osasto	58	30	66	55	3	2	—	2	127	89	216
Suojelukasvatusosasto	—	—	96	14	28	12	—	3	124	29	153
<i>Uudelleen ilmoitettuja</i>											
Lastenhuolto-osasto	3	—	7	—	—	—	—	—	10	—	10
Suojelukasvatusosasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lastenhuolto-osasto yhteensä	61	30	73	55	3	2	—	2	137	89	226
Suojelukasvatusosasto yhteensä	—	—	96	14	28	12	—	3	124	29	153
Kaikki yhteensä	61	30	169	69	31	14	—	5	261	118	379
Poistettu v. 1955	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	374
Jäljelle v. 1956	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
<i>Jonossa v. 1955</i>											
Lastenhuolto-osasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
Suojelukasvatusosasto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14
Yhteensä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51
Yhteensä ilmoitettuja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	430

Ilmoittajat ja ilmoittamisen pääsyy

	Lastensuojeluviranomaiset		Yhteensä
	Lastenhuolto- toimisto	Suojelukasva- tustoimisto	
Kehitystason määrittäminen	76	3	79
Heikko koulumenestys	10	4	14
Lausunto laitossijoituksesta	25	63	88
Adoptio (myös aik.)	8	—	8
Kasvatuskotisijoitus	15	—	15
Lausunto oikeudelle (tai avioeron jälk.)	8	2	10
Hermostolliset herkkyysoireet	25	12	37
Puhehäiriöt	3	—	3
Sopeutumisvaikeudet	53	40	93
Kastelu	8	—	8
Tuhriminen	3	—	3
Seksuaaliset vaikeudet	4	2	6
Muut syyt	15	—	15
Yhteensä	253	126	379

Vuonna 1955 tutkittujen lasten ja nuorten henkilöiden ominaisuuksia

Älykkyystutkimus	Älykkyysosamäärä							Älyk- kyyttä ei tutkittu	Yhteensä
	130	110— 129	90— 109	80— 89	60— 79	40— 59	—40		
Pojat	1	19	51	24	22	17	15	105	254
Tytöt	3	9	24	7	27	11	12	32	125
Yhteensä	4	28	75	31	49	28	27	137	379

Psykologisia tutkimuksia

Älykkyystutkimukset

	T—M—L	Wechsler	Prog.matr.	Yhteensä
Lastenhuolto-osasto, pojat	166	33	7	206
Lastenhuolto-osasto, tytöt				
Suojelukasvatusosasto, tytöt	45	1	15	61
Suojelukasvatusosasto, pojat				
Yhteensä	211	34	22	267

Luonnetutkimuksia

	Ror- schach	Z-testi	C.A.T.	T.A.T.	Szondi	Käsi- ala- tutk.	Pii- rus- tus	Yht.
Lastenhuolto-osasto, pojat	115	—	53	32	—	9	7	216
Lastenhuolto-osasto, tytöt								
Suojelukasvatusosasto, tytöt	115	3	13	80	77	—	46	334
Suojelukasvatusosasto, pojat								
Yhteensä	230	3	66	112	77	9	53	550

Elatusaputoimisto

Elatusaputoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatussopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen sekä elatusmaksujen periminen. Elatusaputoimiston tehtäviin kuului lisäksi välien rikkoutumisen vuoksi erillään asuvien puolisoitten lasten elatusapuun aikaansaaminen ynnä näiden samoin kuin asumus- ja avioerolasten elatusavun periminen elokuun 20 p:nä 1948 lapsen elatusavun turvaamisesta eräissä tapauksissa annetun lain perusteella. Kertomusvuonna tehtiin lastenvalvojan toimesta sopimuksia edellä mainitun lain piiriin kuuluvissa tapauksissa ja 94 tapauksessa hankittiin oikeuden päätös lasten elatuksesta. Pääasiallinen toiminta kohdistui kuitenkin elatusapujen perimiseen eri tavoin, viime kädessä toimittamalla laiminlyöjät työlaitokseen maksamaan työllään lastensa elatusta. Uusia työlaitosesityksiä tehtiin lääninhallitukselle elatusavun laiminlyömisestä asumus- ja avioerolasten kohdalta 288 sekä avioliiton ulkopuolella syntyneiden kohdalta 84 tapauksessa. Lääninhallituksen päätös saatiin yhteensä 287 tapauksessa. Päätöksistä oli hylkääviä eri syistä yhteensä 19.

Lapset, äidit ja elatusvelvolliset. Toimiston kirjoihin merkittyjen avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten luku oli seuraava:

V:sta 1954 jäljellä olevia	3 292	Luettelosta poistettuja	534
Uusia hoidokkeja	620	V:een 1956 jääneitä	3 378

Seuraavat yhdistelmät valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätystä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Siviilisäätty:	Äitejä	Elatus- velvollisia	Ikä, vuotta	Äitejä	Elatus- velvollisia
Naimattomia	2 859	1 419	—15	4	1
			16—19	362	117
Leskiä ja laillisesti eronneita	431	283	20—24	1 100	712
			25—29	846	658
Naimisissa olevia	74	855	30—34	581	476
			35—39	359	349
Tietoja puuttuu	14	821	40—49	114	290
			50—		84
Yhteensä	3 378	3 378	Tietoja puuttuu	12	691
			Yhteensä	3 378	3 378

Ammatti:	Äitejä	Elatus- velvollisia
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	113	269
Talonomistajia ja vuokraajia	1	—
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	44	128
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	222	184
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	659	279
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	926	971
Muita työntekijöitä	185	409
Merimiehiä ja kalastajia	3	119
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palvelus- kuntaa	184	274
Yksityisiä palvelijoita	643	—
Muun elinkeinon harjoittajia	32	6
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	366	739
Yhteensä	3 378	3 378

Avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten huoltoa valvoivat lastenhuoltotoimiston huoltotarkastajat ja lastenneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään neljä kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä ja annettiin äideille ohjeita lasten järkipäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lasten katsottiin olevan sairaanhoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Huoltotarkastajien ja lastenneuvolain hoitajien tiedonantojen mukaan lasten hoitotilat olivat seuraavat:

Äitinsä luona olevista lapsista sai:	%	Kasvatusäidin luona olevista lapsista sai:	%
Hyvän hoidon	85.7	Hyvän hoidon	88.5
Suhteellisen hyvän hoidon	14.0	Suhteellisen hyvän hoidon	11.5
Epätyydyttävän hoidon	0.3	Epätyydyttävän hoidon	—

Äidin koti oli:	%	Kasvatusäidin koti oli:	%
Hyvässä kunnossa	75.7	Hyvässä kunnossa	80.3
Suhteellisen hyvässä kunnossa	21.8	Suhteellisen hyvässä kunnossa	16.7
Epätyydyttävässä kunnossa	2.5	Epätyydyttävässä kunnossa	3.0

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1955 aikana 26, joista 19 sairaalassa, 3 lastenkodissa, 3 hoitokodissa ja yksi matkalla sairaalaan.

Kuoleman syy:

Aivokalvontulehdus	3
Aivovammaisuus	1
Epämuodostunut	1
Keskonen	5
Keuhkokuume	7
Ruoansulatuselinten synnynnäinen epämuodostuma	1

Kuoleman syy:

Sisäinen verenvuoto	1
Synnytyksen yhteydessä	4
Sydänvika	1
Tapaturma	1
Tukehtuminen	1

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskinäisissä neuvotteluissa koettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määrästä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskinäisellä ja lautakunnan vahvistamalla sopimuksella 311 tapauksessa, joista aikaisemmin tehtyjen sopimusten korotuksia 54.

Oikeudessa oli edelliseltä vuodelta siirtyneitä juttuja vireillä 15 ja uusia haasteita otettiin 207. Koska näistä 39 tapauksessa vastaajaa ei saatu laillisesti haastetuksi ja kun 23 juttua sovittiin sekä 59 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin oikeudessa siis 101 avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen elatusapukannetta. Jutuista voittiin 68 ja hävittiin 15 riittämättömien todisteiden vuoksi. Kymmenessä tapauksessa oli oikeudenkäynnistä luovuttava toistaiseksi joko siksi, että lapsen äidiltä ei voitu saada tarpeellista lisäselvitystä tai muusta jutun käsittelyn aikana ilmenneestä erityisestä syystä, jolloin hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kahdeksassa tapauksessa asiaa ei otettu tutkittavaksi eri syistä. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa näissä jutuissa 318 kertaa.

Aviolapsia koskevissa elatusapujutuissa otettiin uusia haasteita 145, joista 38 tapauksessa vastaajaa ei saatu haastetuksi. Oikeuden käsittelemistä jutuista voittiin 94, hävittiin 4 ja luovuttiin 9 tapauksessa jutun loppuun ajamisesta sovinnon tai muun syyn takia. Aviolapsia koskevassa asiassa esiinnyttiin oikeudessa kaikkiaan 116 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muille huoltoviranomaisille virka-apua lastenvalvojen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 522. Lisäksi esiinnyttiin oikeudessa toisten kuntien lastenvalvojain puolesta 18 kertaa.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Siirto v:sta 1954:	Avioloasten puolesta, mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä, mk
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo			1 453 769
Valvottujen säästötilien saldo	397 625	12 888 772	13 286 397
Lapsille perityt elatusmaksut	48 313 655	38 047 360	86 361 015
Kaupungille suoritettavat hoitomaksujen korvaukset	2 124 853	9 847 283	11 972 136
Yksityisiltä perityt tilapäisten avustusten korvaukset			29 000
Yksityisiltä perityt oikeuskulujen korvaukset	554 702	620 960	1 175 662
Kaupungin suorittamat oikeuskulujen korvaukset	106 915	442 215	549 130
Kaupungin suorittamat tilapäisten avustusten korvaukset			1 000
Korkotuloja joulukuun 31 p:nä 1955	34 534	742 078	776 612
Lastenvalvojan säästötilin ja postisiirtotilin korko			67 576
			Yhteensä 115 672 297

Menot:

	Avioliiton puolesta mk	Aviottomien lasten puo- lesta, mk	Yhteensä mk
Huoltajille suoritettujen lastenhoitokorvaukset	48 038 249	36 745 237	84 783 486
Kaupungille suoritettujen hoitomaksujen korvaukset	2 124 853	9 847 283	11 972 136
Kaupungille suoritettujen oikeuskulujen korvaukset ...	27 336	6 843	34 179
Oikeuskuluihin käytetty	634 281	1 056 332	1 690 613
Myönnetty tilap. raha-avustukset			30 000
Kaupungille maksettu lastenvalvojan säästötilin ja postisiirtotilin korko			67 576
Siirto v:een 1956			
Lastenvalvojan säästötilin, postisiirtotilin ja kassan saldo			1 710 198
Valvottujen säästötilien saldo	565 093	14 819 016	15 384 109
		<u>Yhteensä</u>	<u>115 672 297</u>

Ottolapsiksi toimitettiin äitien suostumuksella 76 avioliiton ulkopuolella syntyneitä lasta.

Lastensuojelulautakunnan elatusapujaosto piti kertomusvuonna 15 kokousta.

Äitiysavustus- ja perhelisätoimisto

Äitiysavustukset. Äitiysavustus- ja perhelisäjaostolla oli 23 (24) kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 6 504 (6 167) äitiysavustushakemusta. Hakemuksista hyväksyttiin 6 300 (5 937) ja hylättiin 204 (230).

Hylkäyspäätöksestä valittiin 51 (72) hakijaa sosiaaliministeriöön. Äitiysavustusten määrä oli 4 500 mk syntyneitä lasta kohden ja se myönnettiin 6 138 (5 759) sellaiselle hakijalle, jotka olivat käyneet lääkärin, kättilön tai äitiysneuvolan tarkastuksessa ennen neljännen raskauskuukauden päättymistä ja noudattaneet tällöin saamia ohjeita sekä 162 (178) hakijalle, jotka olivat esittäneet pätevän syyn tämän ehdon laiminlyöntiin.

Äitiysavustuksen hakijoista oli 6 124 (5 771) naimisissa olevaa ja 380 (396) naimatonta. Harkinnalla myönnettyistä 162 tapauksesta oli 44 (45) naimatonta ja hylätyistä 204 tapauksesta naimattomia 68 (59).

Hakemuksia otti vastaan lastensuojeluviraston lisäksi 36 äitiysneuvola. Lastensuojeluvirastoon jätettiin 1 927 (2014) ja neuvoloihin 4 577 (4 153) hakemusta.

Vuoden 1955 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edelliseltä vuodelta nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yht. 28 858 500 (27 832 500) mk. Luontoisavustuksia annettiin 12 224 000 (11 911 500) mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat 4 500 mk:n ja 2 000 mk:n hintaisia lastenvaatteita ja hoitovälineitä sisältäviä pakkauksia.

Ohjekirjasia odottaville äideille jaettiin edelleenkin kaupungin kustannuksella.

Perhelisät. Vuoden aikana käsiteltiin kaikkiaan 1 859 (1 829) perhelisähakemusta, joista 20 (31) oli kokouksessa kahteen kertaan lapsen syntymisen tai muun sellaisen syyn takia. Hakijoista oli 397 (406) leskeä ja 156 (133) työkyvyttömiä, joille perhelisä myönnettiin jo toisesta lapsesta lähtien. Hakemuksista hylättiin 66 (93) 39 (71) tapauksessa veroäyrien määrän huomattavasti ylittäessä ylimmän sallitun rajan ja 27 (22) tapauksessa muista syistä. Verotettavan tulon yläraja oli v. 1955 toimitetun taksoituksen perusteella sV kalleusryhmässä 2-lapsiselle perheelle 2 500, 3-lapsiselle 3 000, 4-lapsiselle 3 700, 5-lapsiselle 4 440, 6-lapsiselle 5 180 äyriä jne. Perhelisää saaneilla 1 773 (1 705) perheellä oli lisäksi oikeutettuja lapsia yhteensä 7 190 (6 898), joista 7 052 (6 757) alle 16-vuotiaita ja 138 (137) sellaista 16 vuotta täyttänyttä, mutta alle 20-vuotiaita, jotka otettiin huomioon perhelisää myönnettäessä sen takia, että he jatkoivat koulunkäyntiään tai opintojaan sekä 3 (4) sellaista 16 vuotta täyttänyttä lasta, jotka otettiin huomioon työkyvyttömyyden takia.

Perhelisää saaneista perheistä oli 234 (280) sellaisia, joille lautakunta myönsi perhelisän harkinnan perusteella, vaikka maksuunpantujen veroäyrien määrä ylitti valtioneuvoston vahvistaman määrän. Perhelisän määrä oli edelleenkin 4 000 mk perhelisään oikeutettua lasta kohden.

Lapsiluvun mukaan jakaantuivat perhelisäperheet seuraavasti:

Lasta perhettä kohden	Perheitä	Lasta perhettä kohden	Perheitä
2	289 (292)	7	40 (37)
3	165 (145)	8	14 (14)
4	752 (733)	9	4 (4)
5	381 (349)	10	2 (1)
6	126 (129)	11	— (1)
		Yhteensä	1 773 (1 705)

Perhelisää saaneista oli 1 220 (1 166) varsinaista suurperhettä, 397 (406) leskien ja 156 (133) työkyvyttömiä perhettä.

Ammatin mukaan perhelisän saajat jakaantuivat seuraavasti:

Valtion, kunnan tai seurakunnan viran- ja toimenhaltijoita	247 (228)
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia ym. yrittäjiä	85 (74)
Liike- ja varastoapulaisia	170 (194)
Autonkuljettajia	114 (97)
Työnjohtoasemassa olevia	39 (25)
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	494 (571)
Muita työntekijöitä	455 (357)
Leskiä, työkyvyttömiä ja muita ilman ammattia	169 (159)
Yhteensä 1 773 (1 705)	

Kertomusvuonna suoritetusta koko perhelisämäärästä 11 442 000 (11 076 000) markasta jaettiin suurille perheille 7 719 000 (7 424 000), leskien perheille 2 400 000 (2 448 000) ja työkyvyttömiä perheille 1 323 000 (1 204 000) mk.

Perhelisän suorituksessa on käytetty edelleenkin liikkeisiin suoraan annettavia osto-osoituksia, jotka ovat osoittautuneet paremmin tarkoitustaan vastaaviksi kuin rahasuoritukset. Osan tarvikkeista hankkivat perhelisän saajat vielä itse, esittäen niistä hyväksyttävän tilityksen toimistoon.

Perhelisävaroista käytettiin viljelysten edistämiseen 8 000 (—) mk, asuin- ja talousrakennusten kunnostamiseen 501 000 (451 000) mk, vuoteisiin ja vuodevaatteisiin 6 020 500 (5 776 000) mk, huonekaluihin 643 500 (640 000) mk, vaatetukseen 3 379 500 (3 594 500) mk, astioihin ja muihin taloustarvikkeisiin 433 500 (296 000) mk, ompelu- ja pesukoneisiin sekä pölynimureihin 417 000 (267 000) mk ja muihin luontoissuorituksiin 39 000 (51 000) mk.

Perhelisän hakijoitten luo tehtiin vuoden kuluessa 3 175 (3 334) kotikäyntiä, joilla tarkkailijat tutustuivat perheitten taloudellisiin ja terveydellisiin olosuhteisiin ja neuvottelivat perhelisän tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä ja perheissä esiintyvistä ongelmista.

Yhdysvaltain hallituksen Care-järjestön välityksellä Suomeen lahjoittamaa voita jaettiin huoltoviraston kanssa yhteistyössä jokaiselle perhelisää v. 1955 saaneelle perheelle yksi lähes kolme kiloa painava tölkki.

Eräitä yhdistelmätietoja

Lastensuojelulautakunnan täysihuollossa oli edelliseltä vuodelta jäljellä kaikkiaan 2 107 lasta. Kertomusvuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 1 111 lasta (edellisenä vuonna 1 116), joten vuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 3 218 (3 111) lasta. Näistä oli 2 882 turvatonta ja 327 suojelukasvatusta tarvitsevaa lasta tai nuorta henkilöä. Sitä paitsi oli 9 lasta osan vuodesta lastenhuoltotoimiston ja osan vuodesta suojelukasvatustoimiston huollossa.

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 2 076 eli 64.5 % ja aviottomia 1 142 eli 35.5 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 63.1 ja 36.9 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 77.4 ja 22.6. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 1 627:llä eli 78.4 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 372:lla eli 17.9 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 77 eli 3.7 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 617:llä eli 54.0 %:lla oli sekä isä että äiti elossa 489:llä eli 42.8 %:lla oli isä tai äiti kuollut, tai isä tuntematon ja 36:lla eli 3.2 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nimittäin 2 582 eli 81.0 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 45 ja muualla Uudenmaan läänissä 72, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 488 eli 15.3 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 2 436:lla eli 75.7 %:lla Helsingissä, 36:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 38:lla muualla Uudenmaan läänissä. Vain 140:llä oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 146 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitetynksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, ryhmiteltiin heidät vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli mm. tehdas- ym. ammattityöntekijäin lapsia 1 497 eli 46.5 %, muiden työntekijäin 444 eli 13.8 %, palvelijoiden 248 eli 7.7 %, itsenäisten liikkeenharjoittajien 168 eli 5.2 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 475 eli 14.8 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 136 eli 4.2 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, että edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista johtunut seikka. Ainoastaan 569:ssä eli 17.7 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 258 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiovallisuuden tai raajarikkaisuuden ja 311 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 582:ssa eli 80.2 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 303 eli 9.4 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 206:lta eli 6.4 %:lta oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 196 lasta eli 6.1 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 660 lapsen, 20.5 %:n vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 159 tapauksessa, 4.9 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 2 929:llä eli 91.0 %:lla suomi, 269:llä eli 8.4 %:lla ruotsi ja 20:llä eli 0.6 %:lla jokin muu kieli.

Lastensuojelutyön rahoitus

Menot. Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1955 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 422 951 745 mk jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	44 515 694
Lastenkodit	49 777 998
Sofianlehdon vastaanottokoti	78 032 427
Toivolän oppilaskoti	24 663 486
Reijolan nuorisokoti	4 265 513
Koulukodit	39 784 027
Apulastentarha Aula	4 646 503
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	121 328 113
Suojelukasvatuksen alaisten hoidokkien sijoitus valtion laitoksiin ja yksityishoitoon	5 430 875
Palkkiot suojelukasvatusosaston ohjauksen alaisille yksityisille valvojille sekä valvottavien tilapäiset avustukset	346 140
Tuberkuloottisten lasten erikoishoito	10 697 960
Vajaakykyisten lasten erikoishoito ja -opetus	6 628 797
Lasten kesävirkestys	6 580 532
Lastenvalvojan käyttövarat	630 539
Lasten hampaiden hoito	349 500
Matkakulut	633 160
Suojelukasvatuksessa olevien siirrot ja hoidon tarkastus	295 929
Lastenhuoltolaitosten maatilat	16 488 328
Yksityisille lastenhuoltoyhdistyksille myönnetty avustukset	4 680 000
Kaupungin ja yksityisten yhdistysten lastensuojelutyöhön kaupunginhallituksen päätöksellä myönnettyt varat	3 176 224
Yhteensä	422 951 745

Näiden menojen lisäksi oli yleisten töiden lautakunnan tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten rakennus- ja korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon vastaanottokoti	3 007 596
Metsäkummun tarkkailukoti	195 435
Hyvösen lastenkoti	369 653
Malmin lastenkoti	1 378 595
Toivolän oppilaskoti	3 008 275
Reijolan nuorisokoti	287 797
Kullatorpan lastenkoti	1 949 113
Nukarin lastenkoti	441 494
Apulastentarha Aula	480 458
Lemmilän vastaanottokoti	221 405
Ryttylän koulukoti	953 502
Toivoniemen koulukoti	498 425
Yhteensä	12 791 748

Tulot. Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1955 118 168 771 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus	
Valtiolta	8 114 250
Vierailta kunnilta	17 263 725
Yksityisiltä korvausvelvollisilta	46 091 272
Yhteensä	71 469 247
Huoltolaitosten valtionapu	19 060 003
Huoltolaitosten tulot	5 757 672
Maatilojen tilittämät tulot	
Ryttylän tila	7 627 333
Toivoniemen tila	3 122 794
Toivolän tila	3 131 323
Yhteensä	13 881 450
Laitosten henkilökunnan suorittama luontoisetujen korvaus	7 000 399
Gustav Valfrid Hyvösen rahaston tuotto	1 000 000
Yhteensä	118 168 771

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainittujen kustannusten yhteissummasta 435 743 493 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittavaksi nettomenoksi 317 574 722 mk eli 27 466 463 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Laitosten tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa otettiin huomioon myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten käyttämistään rakennuksista maataloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 526 490 mk, Ryttylässä 3 748 430 mk ja Toivolassa 790 990 mk eli yhteensä 5 065 910 mk, joista kahden ensiksi mainitun laitoksen tuloihin sisältyi valtionapu, siirrettiin kaupungin kassaan kaupungin näihin laitoksiin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suoritusten sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennusten kuoletusten jälkeen maatilojen tilinpäätös osoitti tappiota Toivoniemen kohdalla 1 470 701 mk, Ryttylän kohdalla 1 265 117 mk ja Toivolän kohdalla 114 702 mk eli yhteensä 2 850 520 mk.

Eri laitosten nettomenot eli rakennustoimiston suorittamat korjaukset sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus bruttomenoista poisluettuina nousivat v. 1955 seuraaviin määriin:

Laitos	Kaikkiaan	Lasta ja päivää kohden	Lasta ja vuotta kohden
Sofianlehdon vastaanottokoti	76 415 393	1 170	427 116
Metsäkummun tarkkailukoti	8 463 056	1 789	652 930
Hyvösen lastenkoti	8 750 836	875	319 214
Malmin lastenkoti	9 448 047	677	247 152
Toivolän oppilaskoti	23 651 532	1 041	380 096
Reijolan nuorisokoti	4 134 939	563	205 535
Kullatorpan lastenkoti	9 590 031	942	343 845
Nukarin lastenkoti	10 580 955	941	343 567
Apulastentarha Aula	4 616 575	432	157 819
Lemmilän vastaanottokoti	6 010 914	1 369	499 539
Ryttylän koulukoti	26 630 222	1 483	541 474
Toivoniemen koulukoti	5 877 055	1 191	434 762
Yhteensä	194 169 555	1 059	386 389

Edellä mainitut päiväkustannukset jakaantuivat seuraavalla tavalla:

Menoerä	Markkaa												
	Kaikkiaan	Toivoniemen koulu	Ryhtylän koulu	Lemmilän vastaanottokoti	Apulasten- tarha Aula	Nukarin lasten- koti	Kullatorpan lastenkoti	Reijolan nuoris- koti	Toivolan oppi- laskoti	Malmilan lasten- koti	Hyvösen lasten- koti	Metsäkummun tarkkailukoti	Sofianlehdon vastaanottokoti
Palkkaukset	753	1 050	525	441	658	259	624	621	335	773	848	623	660
Vuokra, valo, lämpö ja käyttö- voima	148	274	100	57	126	90	80	120	53	178	337	171	145
Ruokinta	141	133	91	64	105	103	91	59	29	164	129	97	110
Vaatetus, kalusto ja pesu	87	255	120	94	100	76	118	99	10	138	108	175	99
Muut menot	42	78	38	21	52	35	30	43	5	116	61	126	45
Yhteensä	1 170	1 789	875	677	1 041	563	942	941	432	1 369	1 483	1 191	1 059

Mainittakoon, että edellisen vuoden hoitopäiväkustannukset olivat keskimäärin 914 mk.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Kuten edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin talousarvioon merkittynä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 4 680 000 mk. Tästä saivat *Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto* ryhtineuvolan tukemiseksi 200 000 mk; *Mannerheimliiton Helsingin osasto* äiti- ja lapsikodin tukemiseksi 410 000 mk; *Suomen Lastenhoitoyhdistys* äitikodin ja kahden lastenkodin tukemiseksi sekä lisävuokran suoritukseen Stenbäckinkatu 5:ssä olevan lastenkodin IV kerroksesta 1 085 000 mk; *Helsingin Kaupunkilähetys* lastenkodin tukemiseksi 325 000 mk; *Pelastusarmeija* lastenkotiensa tukemiseksi 130 000 mk; *Helsingin Ensi Koti* äiti- ja lapsikodin tukemiseksi 550 000 mk; *Aula Työkotien Kannatusyhdistys* vajaamielisten nuorten työkodin tukemiseksi 600 000 mk; *Helsingin Poikakotiyhdistys* poikakodin tukemiseksi 180 000 mk; *Samfundet Folkhälsan i svenska Finland* pientenlastenkodin tukemiseksi 400 000 mk; *Pelastakaa Lapset* perhe-sijoitustoiminnan tukemiseksi 300 000 mk ja *Vankeusyhdistys* 500 000 mk.

Lastensuojelun talousarvioon merkityistä käyttövaroista kaupunginhallitus myönsi lastensuojelulautakunnan esityksestä vuoden aikana seuraavat avustukset, yhteensä 3 176 224 mk:

Nukarin lastenkoti vedenpuhdistustöitä varten 690 000 mk; viraston matkakulutilin vahvistukseksi 250 000 mk; apurahoina 10 viranhaltijan ja kahden luottamushenkilön osallistumista varten lastensuojelun kesäkokoukseen 60 000 mk; Ruotsinkielisten kuntain Liitolle vajaamielislaitoshankkeeseen 50 050 mk; Sofianlehdon vastaanottokoti höyrykattilan uusimiseen 235 200 mk; Vajaaliikkeisten kunto 369 800 mk; maisteri M. Törnudd matkakuluihin vajaamielislaitosten edustajakokoukseen 1 900 mk; Suomen Lastenhoitoyhdistys 863 382 mk; Toivolan oppilaskoti sähkötaulun uusimiseen 101 559 mk; Suomen Lastenhoitoyhdistys 100 000 mk; Lastensuojeluviraston tarkastusmatkakulutilin vahvistukseksi 90 000 mk; Reijolan nuorisokoti erään kangaserän poistoon 3 093 mk ja Sofianlehdon vastaanottokoti lämmityskattilan uusimiseen 361 240 mk.

Lastensuojelurahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitet-
tuja, rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja, joiden pääomat ja käytettävissä olevat korkovarot olivat joulukuun 31 p:nä 1955 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto	39 700	7 470
Johan Gustav Rosenbergin rahasto	12 100	2 380
Lasten kesäsiirtolan rahasto	20 700	3 540
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto	60 100	10 310
L. A. Grönholmin orpolasten rahasto	10 900	2 200
M. Kotschackin lastenvaatusrahasto	85 400	6 700
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	62 900	13 240
	Yhteensä	291 800 45 840

Kertomusvuonna myönnettiin edellä mainittujen rahastojen korkovaroista avustuksina yhteensä 19 610 mk.
